

Kleine profeten 6 – Nahum

Thema: wreedheid sterft in schoonheid

- Lezing: Nahum 1:1-2:3

¹Profetie over Nineve. Boek van het visioen van Nahum uit Elkos.

²De HEER is een wrekende God,
Hij duldt niemand naast zich.
De HEER is een woedende wreker,
de HEER wreekt zich op zijn tegenstanders,
Hij richt zijn toorn op zijn vijanden.
³De HEER is geduldig en zeer sterk,
Hij laat nooit iets ongestraft.

De HEER gaat zijn weg door storm en wervelwind,
wolken zijn het stof van zijn voeten.
⁴Hij verheft zijn stem tegen de zee en legt haar droog,
de rivieren laat Hij verdrogen.
Verwelkt zijn Basan en Karmel,
ook Libanons bloesem – verwelkt.
⁵Bergen beven voor Hem,
heuvels wankelen,
de aarde rijst voor Hem op,
de wereld met al haar bewoners.
⁶Wie houdt zich staande in zijn toorn?
Wie houdt stand in de gloed van zijn woede?
Zijn woede is als een laaiend vuur,
rotsen spatten voor Hem uiteen.

⁷De HEER is goed,
een vesting in tijden van nood,
Hij kent wie bij Hem schuilen.
⁸Maar zijn vijanden jaagt Hij het duister in,
met een vloedgolf verwoest Hij hun stad.
⁹Wat ze ook tegen de HEER beramen,
Hij verijdelt hun plan:
Juda wordt geen tweede keer bedreigd.
¹⁰Al sluiten ze zich aaneen als een doornhaag,
al zijn ze overmoedig door de drank,
ze worden als droge stoppels verbrand.
¹¹Uit hun stad is iemand voortgekomen
vol kwade gedachten tegen de HEER,
vol heilloze plannen.

¹²Dit zegt de HEER:
Al zijn ze op volle sterkte en zeer talrijk,

toch worden ze neergemaaid, het is met hen gedaan!
Ik heb je gekweld, Juda,
maar Ik zal je niet meer kwellen,
¹³want nu breek Ik zijn juk, dat op je schouders ligt,
en je riemen ruk Ik los.
¹⁴Over hem heeft de HEER dit beslist:
Jouw naam zal niet voortbestaan,
in je tempels vernietig Ik de godenbeelden,
Ik zal een graf voor je delven – verachtelijk ben je.

¹Daar, over de bergen,
snelt een vreugdebode.
Hij kondigt vrede aan.
Vier de feesten, Juda,
los je geloften in,
want nooit meer trekken schurken door je land,
ze zijn volledig uitgeroeid.
²Tegen jou, Nineve, is iemand opgestaan
die je inwoners uiteendrijft.
Bewaak je vesting,
kijk uit over de weg!
Omgord je heupen,
verzamel al je kracht!
³De HEER herstelt het aanzien van Jakob, van Israël,
vernield door vernielers
die zijn ranken verwoestten.

Preek

Lieve mensen,

Slide:

Dit is een indrukwekkend schilderij van Pablo Picasso. Guernica heet het. Drie-en-een-halve meter hoog en bijna acht meter breed.

Vlak voor de Tweede Wereldoorlog was er in Spanje een burgeroorlog. Allerlei groepen, maar voornamelijk rechts tegen links. De rechtse partijen onder leiding van generaal Franco kregen ondersteuning van de Duitse Luftwaffe.

Op maandag 26 april 1937 hadden alle boeren hun waren uitgesteld op de centrale markt van het stadje Guernica. De markt was in volle gang. Toen de kerkklokken begonnen te luiden als luchtalarm vluchtten alle mensen naar de schuilkelders. Maar er kwam slechts één Duits vliegtuig dat zijn bommen afgooide en weer wegvloog. Iedereen dacht dat het gevaar geweken was en kwam weer tevoorschijn. Toen kwam er in golven drie eskaders aangevlogen. Twee en een half uur lang werd de hele stad onder een bommentapijt verwoest. Vluchtende mannen, vrouwen en kinderen werden *en passant* ook nog neergeschoten door de vliegtuigmitrailleurs. De stad compleet aan puin. Honderden doden en gewonden.

Marie José en ik zijn twee jaar geleden in de herbouwde stad geweest. Een levensgrote replica van dit kunstwerk hangt daar als stille getuige. Toen een buslading toeristen uit een ver werelddeel allemaal hun selfie gemaakt hadden maakte ik deze foto.

Slide:

Ik vind het een prachtig kunstwerk. De verwoesting. Het leed. De ontzetting. Genadeloos mooi verbeeld. Als aanklacht tegen geweld, genocide. Een gruwelijke werkelijkheid verpakt in een prachtig kunstwerk.

En daarmee zijn we bij Nahum.

Want wat je ook van Nahum kunt zeggen, iedere deskundige is het hierover eens: het is hoogstaande literatuur. Kunst. Nahum is belezen en bereisd. Hij weet van de schoonheid van Nineve, het kanalenstelsel en tichelstenen muren. Hij weet ook veel van Assyrische geschriften, verdragen en heldendichten. Zo blijkt uit zijn profetie.

Dichterlijk is het bijzonder. Nahum maakt gebruik van allerlei stijlfiguren. Een deel van wat Margreet las is in het Hebreeuws een acrostichon: elke nieuwe regel begint met de volgende letter van het alfabet. Ook zijn er alliteraties, chiasmen en inclusies. Hij gebruikt beeldende taal en is niet zelden ironisch, door de Assyriërs om de oren te slaan met hun eigen brallerige taal.

De dichterschap van dit boek is moeilijk in een andere taal over te brengen. Toch proef je er in het Nederlands wel *iets* van als Nahum zeer beeldend spreekt over de verwoesting van Nineve.

Slide: (@beamteam: graag de opmaak van onderstaande zo houden)

1Wee de bloedstad,
een en al leugen,
vol oorlogsbuit,
het roven houdt niet op.
2Hoor! Knallende zweepen!
Hoor! Daverende wielen!
Dravende paarden,
denderende wagens,
3steigerende ruiters,
vlammende zwaarden,
bliksemende lansen!
Vele doden,
massa's lichamen,
ontelbaar veel lijken,
mensen struikelen erover.
4Je gedraagt je als een hoer,
een verleidster ben je, bedreven in toverij,
je verkwanselt volken voor je ontuchtige praktijken,
en stammen voor je toverkunst.

Kunst van de hoogste plank dus. Zoals Guernica. Alleen ... Picasso schilderde zijn gedicht *achteraf*. Als verwerking. Om zijn frustratie te kanaliseren. Zijn verdriet. Zijn boosheid. Nahum is een profeet. Hij gebruikt zijn kunstvorm *vooraf*. En dat maakt het wel een beetje luguber. Toch?

We kunnen er niet zo goed tegen dat een God die liefde is zulke haatdragende taal gebruikt. Is niet iedereen welkom bij Hem? Is dat niet wat we in de Waterpleinkerk geloven? Dan sla je Nahum toch liever over. We kunnen dat bijna niet over onze lippen krijgen, die eerste zinnen. *De HEER is een wrekende God, Hij duldt niemand naast zich. De HEER is een woedende wreker, de HEER wreekt zich op zijn tegenstanders.* Zo begint Nahum. Is dat liefde?

Nou, voordat we Nahum kritisch dichtslaan wil ik toch een lans voor hem breken. Als wij vandaag de dag naar het journaal kijken. We zien de verwoesting in Gaza, het geweld van de *settlers* op de West Bank. Je ziet de belegering en verwoesting in Sudan. De puinhopen in Oekraïne. En de brallende taal van een minister die vindt dat per dag 40 Palestijnen gedood moeten worden. Je hoort de grootspraak en ziet de misdaden van de macht.

En je voelt je machteloos. Want niemand pakt ze aan. Niet echt. Dan is het toch prachtig als cabaretiers en satirische programma's de machthebbers belachelijk maken. Dat journalisten kritisch vragen en schrijven, ook al worden ze monddood gemaakt. Het is toch ook ten hemel schreiend dat oppositie gevangengezet wordt en dat het geweld maar door gaat. Wie zegt er iets van? Wie doet er iets aan?

Nou, in de tijd van Nahum was Assyrië, met de hoofdstad Nineve, was Assyrië het kwaad zelf. Vrouwen werden verkracht, kinderen gedeporteerd of vermoord, steden verwoest en krijgsgevangenen gemarteld. Landen werden uitgebuit en geplunderd. Wie zegt er iets van? Wie doet er iets aan?

En als je *dan* Nahum leest. Dan is zijn profetie als Guernica. In een prachtige vorm worden de machthebbers aangepakt. Hij stelt de genocide aan de kaak als een volleerd cabaretier. In hun eigen brallende taal kondigt hij hun ondergang aan. Een kunstwerk, als getuigenis dat het niet vergeten wordt. En dat je er niet mee wekomt. Want God is rechter.

God is rechter. Dat betekent 2 dingen

Hij spreekt recht

Dat is wat God hier doet. Het begint er mee dat Hij zich drie keer voorstelt als een wrekende God. Niet omdat Hij geweld ambieert. Juist omdat Hij dat veroordeelt. Ik weet dat dat lastig is, want in het Oude Testament lijkt het er soms op dat God rücksichtslos om zich heen slaat. Maar hier zie je dat er altijd een aanleiding is om recht te verkondigen. Hij geeft mensen ruimte om te zoeken. Om fouten te maken. Hij heeft geduld, zelfs met de meest gewelddadige mensen.

Slide: 3De HEER is geduldig en zeer sterk,
Hij laat nooit iets ongestraft.

Dat volgt op de 3 keer 'wrekende God'. En het is lastig. Want waar blijft Hij dan? In onze tijd? Ik vind het lastig, dat God niet *eerder* ingrijpt. Ook vandaag. Hoeveel geweld kan de mensheid nog aan? Hoeveel klimaatverandering is nog leefbaar? God, doe er iets aan! Ik heb soms een hekel aan Gods geduld. Tegelijk laat God wel steeds verkondigen dat geweld niet oké is. Dat machthebbers moeten dienen. Dat kwetsbare mensen beschermd moeten worden. Dat je een verzorgingsstaat moet zijn. Ook voor vreemdelingen. De profetieën staan er vol mee.

Wee je gebeente als je genocide pleegt. Als je leeft ten koste van anderen. Of van de aarde. God laat het niet ongestraft. Hij heeft geduld, maar eens is de maat vol. Dat is wat Hij zegt: Hij spreekt recht.

Hij doet recht

Er staat een opvallend stukje in wat Margreet las. Het begin van hoofdstuk 2:

Slide: 1Daar, over de bergen,
snelt een vreugdebode.
Hij kondigt vrede aan.
Vier de feesten, Juda,
los je geloften in,
want nooit meer trekken schurken door je land,
ze zijn volledig uitgeroeid.

Opvallend: er is nog niets te merken van wat Nahum aankondigt. Assyrië voert aan het einde van zijn woorden nog steeds een schrikbewind. En de stad Nineve is nog vol corruptie, slavernij en onderdrukking. En toch zegt Nahum nu al: *vier je feesten, Juda*. Gods beloften zijn niet alleen woorden, maar worden ook daden. Vast en zeker.

Binnen 50 jaar na Nahum is Nineve inderdaad verwoest en Assyrië wereldrijk voorbij. Dus vier je vieringen. Bevrijdingsfeesten grootser dan 5 mei. Of Ketikoti. Want God belooft dat Hij deze wereld voor altijd zal bevrijden van geweld. En Hij zal het doen. Hij doet recht.

Ik vind dat een troostvolle gedachte, dat God het onrecht ziet en aanpakt. Ik begrijp ook niet waarom Hij dat niet nu al doet. Waarom zijn geduld zo groot is met allerlei dictators en geweldsaanbidders.

Tegelijk laat ook Nahum zien waar je naar toe moet met die vragen. Met jouw onbegrip en twijfels.

Slide: 7De HEER is goed,
een vesting in tijden van nood,
Hij kent wie bij Hem schuilen.

God is een schuilplaats. Het vieren van onze vieringen, ook op zondags, is bevrijdingsfeest. Maar ook: schuilen bij God. Veiligheid bij Jezus in tijden van geweld en onrust. Jezus die zegt: *kom bij Mij, als je vermoeid bent en onder lasten gebukt gaat. Ik zal je rust geven.* Want God spreekt recht en doet recht. Daar mogen we Hem aan houden. En zo is ook Nahum een bemoedigend boek. Eens wordt alles rechtgezet.

Amen